

Анализ на данните, получени от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи, касаещи наличието на микотоксини за периода 01 януари– 31 декември 2024 г.

Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF) е създадена от Европейската комисия (ЕК) и представлява мрежа от звена за контакт в държавите-членки на Европейския съюз (ЕС), Европейския орган по безопасност на храните (ЕФСА/EFSA) и трети държави, за бърз обмен на информация в случаите, когато храни и фуражи представляват пряк или косвен риск за здравето на хората, животните и околната среда.

Анализът на данните, получени от RASFF по отношение „категория опасност - съдържание на микотоксини“ за периода 01 януари – 31 декември 2024 г., показва че от постъпилите **общо 5364 бр. нотификации** за всички категории опасности в храни и фуражи, **659 бр. (12%)** са свързани със съдържание на микотоксини.

Анализът на данните, получени от RASFF, касаещи наличието на микотоксини за периода 01 януари – 31 декември 2024 г., показва че от общия брой нотификации (659 бр.), в **13 бр.** от тях се касае за „фураж“ и в останалите **646 бр. или 98% са за „храна“**.

От всички нотификации, получени от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи за разглеждания период, при **580 бр. нотификации** рискът е определен като „сериозен“, **19 бр.** нотификации са с „потенциален риск“, „потенциално сериозен“ е определен рискът при **52 бр.** от нотификациите, при **5 бр.** от нотификациите рискът „не е сериозен“, а при **3 бр. нотификации „няма риск“**.

Разпределението според вида на уведомяването е както следва:

- За отхвърляне на границата – **423 бр. (64% от общия брой);**
- За информация за насочване на вниманието – **122 бр. (19% от общия брой);**
- За предупреждение – **95 бр. (14% от общия брой);**
- За информация по отношение на която е необходимо проследяване – **19 бр. (3% от общия брой).**

Разпределението според вида на уведомяването е посочено на **фиг. 1**

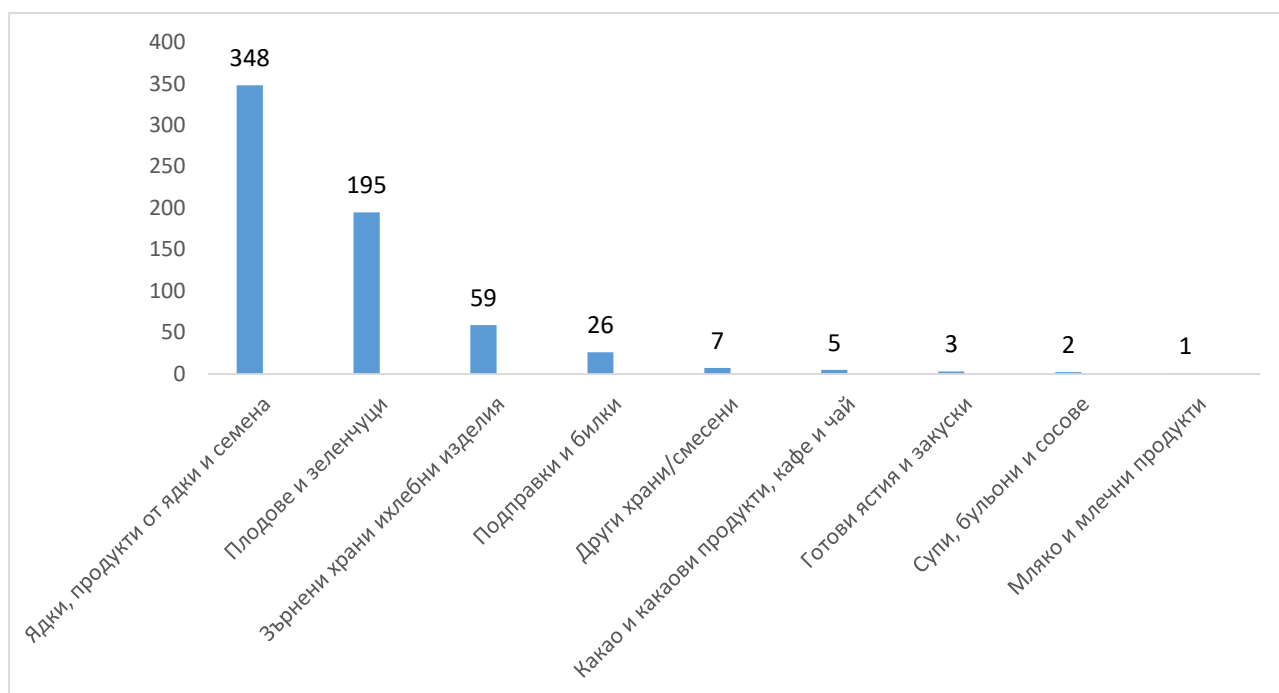

Фиг. 1. Разпределение на нотификациите за съдържание на микотоксини по вид на уведомяването за периода 01 януари до 31 декември 2024 г.

В категорията **„храни“** нотификациите се разпределят както следва:

- **ядки, продукти от ядки и семена – 348 бр.;**
- **плодове и зеленчуци – 195 бр.;**
- **зърнени храни и хлебни изделия – 59 бр.;**
- **подправки и билки – 26 бр.;**
- **други хранителни продукти/смесени – 7 бр.;**
- **какао и какаови продукти, кафе и чай – 5 бр.;**
- **готови ястия и закуски – 3 бр.;**
- **супи, бульони, сосове – 2 бр.;**
- **мляко и млечни продукти – 1 бр.**

Разпределението по видове хранителни продукти е посочено на **фиг. 2**

Фиг. 2 Разпределение на нотификациите за съдържание на микотоксини по вид на храните за периода 01 януари до 31 декември 2024 г.

Според вида на **опасността** нотификациите се разпределят както следва:

- **Aflatoxin B1¹, aflatoxin total² – 339 бр.;**
- **Aflatoxin B1 – 108 бр.;**
- **Ochratoxin A³ – 98 бр.;**
- **Aflatoxin total – 22 бр.;**
- **Aflatoxin B1, aflatoxins – 14 бр.;**
- **Aflatoxin- 10 бр.;**
- **Aflatoxin B1, aflatoxin total, ochratoxin A – 10 бр.;**
- **Aflatoxins – 10 бр.;**
- **Aflatoxin, Aflatoxin B1 – 9 бр.;**
- **Fumonisin⁴ – 6 бр.;**
- **Aflatoxin B1, Ochratoxin A – 4 бр.;**

¹ Един от петте основни вида афлатоксини, които се произвеждат от гъбите *Aspergillus flavus* и *Aspergillus parasiticus*

² Афлатоксините (B1, B2, G1 и G2), които се продуцират от плесенните гъби *Aspergillus flavus* и *Aspergillus parasiticus*

³ Микотоксин, който се продуцира се от някои видове микроскопични гъби, принадлежащи към родовете *Aspergillus* и *Penicillium*

⁴Микотоксини, продуцирани от няколко вида микроскопични гъби, принадлежащи към вид *Fusarium*

- **Alternariol⁵ – 4 бр.;**
- **T-2 toxin⁶ – 3 бр.;**
- **Deoxynivalenol (DON) – 2 бр.;**
- **Aflatoxin B1, aflatoxin total , fumonisins – 2 бр.;**
- **Patulin⁷ – 2 бр.**
- **Aflatoxin total , Ochratoxin A – 2 бр.;**
- **Aflatoxin B1, Listeria monocytogenes, aflatoxin total, Ochratoxin A – 1 бр.;**
- **Aflatoxin B1, genetically modified unidentified – 1 бр.;**
- **Aflatoxins B1, Salmonella, aflatoxin total – 1 бр.;**
- **Aflatoxin B1, Thiamethoxam⁸, tricyclazole unauthorised substance⁹ – 1 бр.;**
- **Aflatoxins, Ochratoxin A – 1 бр.;**
- **Aflatoxins B1, aflatoxin total, Ochratoxin A, Thiamethoxam, tricyclazole unauthorised substance – 1 бр.;**
- **Aflatoxin B1, aflatoxin total, tenuazonic acid¹⁰ – 1 бр.;**
- **Deoxynivalenol (DON), fumonisins – 1 бр.;**
- **Zearalenone¹¹ – 1 бр.;**
- **Mutterkorn¹² – 1 бр.;**
- **Tenuazonic acid – 1 бр.**
- **Griseofulvin¹³ – 1 бр.;**
- **Aflatoxin B1, Ethylene oxide¹⁴ – 1 бр.**
- **Aflatoxin, aflatoxin total – 1 бр.**

През разглеждания период в Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи, са постъпили нотификации, касаещи съдържанието на микотоксини за **50 държави** по отношение **произход на продукта**. В зависимост от страната на произход нотификациите се разпределят както следва: най-много нотификация за отчитания период са постъпили за страна на произход Турция – 211 бр., следвани от САЩ – 113 бр., Египет – 52 бр., Иран – 41 бр., Индия и Пакистан по 29 бр., Аржентина – 27 бр., Китай – 19 бр., Парагвай – 17 бр., Италия – 12 бр.,

⁵ Микотоксин, произвеждан от видовете *Alternaria*, среща се като замърсител в зърнените храни и плодовете

⁶ Трихотеценов микотоксин, продукт на микроскопични гъбички от вида *Fusarium*

⁷ Микотоксин, произведен от плесени на *Aspergillus* и *Penicillium*, присъства особено в гнилата част, на ябълките

⁸ Никотиноидно съединение с широкоспектърни инсектицидни свойства

⁹ Системен фунгицид, абсорбира се бързо от корените, с транслокация през растението

¹⁰ Микотоксин, произведен от гъбичката от вида *Alternaria*

¹¹ Микотоксин, продуцира се от гъбички от рода *Fusarium*

¹² Терминът при храни и фуражи реферира с термина „мораво рогче“. Заразяването на цветовете на хранителни и фуражни зърна с мораво рогче е проблем за хората и животните, тъй като повече от 80 алкалоиди и пигменти, съдържащи се в тази гъба, са силно токсични

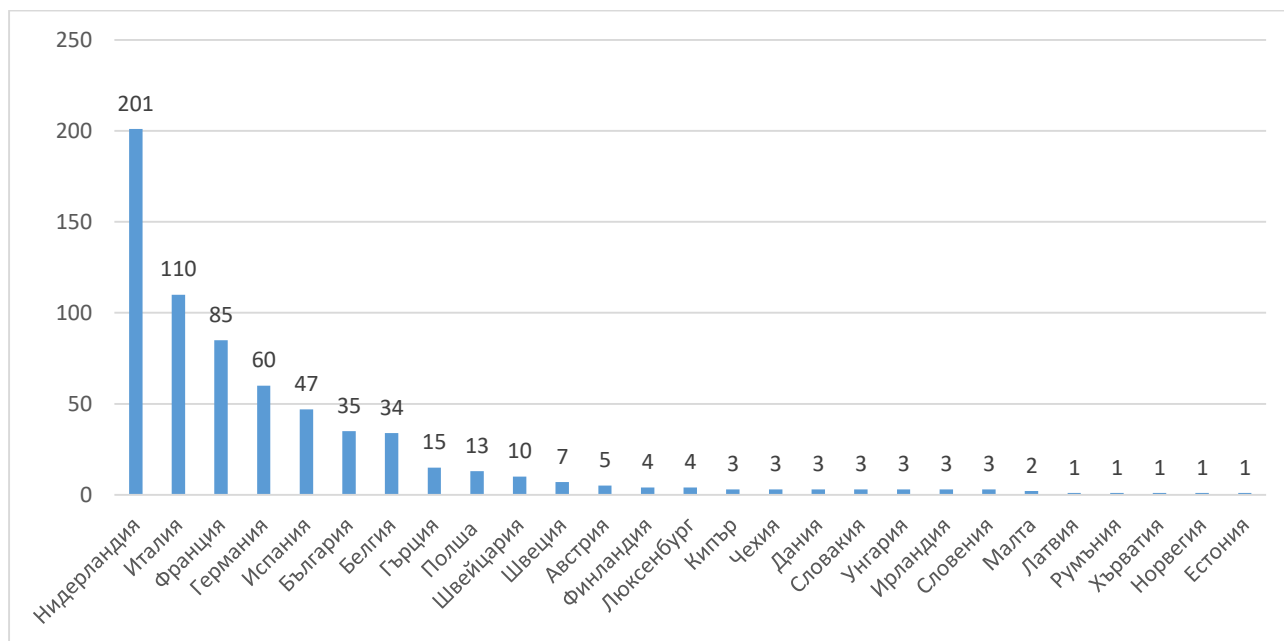
¹³ Принадлежи към групата лекарства, наречени противогъбични средства

¹⁴ Газообразно вещество с редица потенциални приложения, в хранително-вкусовата промишленост се прилага като фумигант поради способността да дезинфектира без термична обработка

Франция – 11 бр., Индонезия – 8 бр., Германия – 7 бр., Полша – 7 бр., Боливия и Испания по 6 бр., Сърбия и Грузия по 5 бр., Гърция и Узбекистан по 4 бр., Бразилия, Нигерия, Никарагуа, Афганистан, Румъния по 3 бр., Нидерландия, Того, Великобритания и Република Южна Африка по 2 бр., Алжир, Австралия, Азърбайджан, Белгия, Камбоджа, Камерун, Канада, Колумбия, Гана, Йордания, Киргизстан, Литва, Мексико, Перу, Швейцария, Тайланд, Сирия и Уганда, които като държава на произход имат само по една нотификация.

През разглеждания период в Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи са постъпили нотификации, касаещи съдържанието на микотоксини от **27 нотифициращи държави**, които се разпределят както следва: най-много са нотификациите от Нидерландия – 201 бр., следвани от: Италия – 110 бр., Франция – 85 бр., Германия – 60 бр., Испания – 47 бр., **България – 35 бр.**, Белгия – 34 бр., Гърция – 15 бр., Полша – 13 бр., Швейцария – 10 бр., Швеция – 7 бр., Австрия – 5 бр., Финландия и Люксембург по 4 бр., Кипър, Чехия, Дания, Словакия, Унгария, Ирландия и Словения по 3 бр., Малта и Латвия по 2 бр., Румъния, Хърватия, Норвегия и Естония по 1 бр.

Разпределението според нотифициращата държава е посочено на **фиг. 3**

Фиг. 3 Брой нотификации по отношение съдържанието на микотоксини според нотифициращата държава в периода 01 януари – 31 декември 2024 г.

В периода от 01 януари – 31 декември 2024 г. в Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи **няма постъпили нотификации, касаещи България** както държава на произход.

Като нотифицираща държава от страна на **България** в Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи има подадени **35 бр. уведомления за отхвърляне на границата** за съдържание на микотоксини.

В тази връзка и с оглед риска върху здравето на човека, Центърът за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) препоръчва официалният контрол, осъществяван от Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) върху съдържанието на микотоксини

в храните, произведени и търгувани в страната, да продължи да бъде задължителен елемент в националните програмите за контрол и да се изпълнява съгласно разписаното в тях.

При внос на определени храни от определени трети страни, официалният контрол по отношение на съдържанието на микотоксини в тях, да спазва задължителните изисквания, регламентирани в действащото европейско законодателство.

Източник:

RASFF Window, <https://webgate.ec.europa.eu/rasff-window/screen/search>

Други научни становища и актуална информация в областта на анализа на данните, получени от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната

верига: <http://corhv.government.bg/> <https://corhv.government.bg/Анализ-на-данните-от-системата-за-бързо-предупреждение-за-храни-и-фуражи-rasff--с-82>

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“

10.01.2025 г.